

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Pars Prima. Euntes ergo baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

PARS PRIMA.

Sumus ergo baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

1. **Sto.** is, qui absque repugnantia, prout credunt filii sanctæ Ecclesiæ, persuadere illud mysterium superfluum sit: nihilofecius ut omne periculum titubationis fidelibus tollam, & magis simplices, qui pia, & pura, veræ tamen veritati adherent (si fuerit possibile) illuminem, conveniens esse, argumentando à creatis ad increata, cum doceat Apostolus: *Invisibilia Dei à creatura mundi, per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur*, illud mysterium declarare judico.

Ad Rom. cap. 1.

Mulci hoc profundissima arcanum objectis visibilibus declarare tentarunt: nonnulli uoum Solem cum tribus vultibus hoc Lemmate adjecto; *Trinus & unus*, formarunt. Alii Idem cœlestem tricolorem fulvum, viridem, & purpureum his verbis additis, *Et hi tres Vnum sunt*, exhibuerunt. Alius Jaspidem tribus coloribus pictum cum hac inscriptione unus, & tricolor, pro simbolo hujus mysterii elegit. Etiam addi poterat figura à Mathematicis dicta Trigonus æquilatero, qui ex tribus lineis æqualibus, & æquè proportionatis componitur. Et hoc mysterium tribus personis æquè perfectis constituitur. Ita perhibet Athanasius: *Quævis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus*; & sicut Trigonus est una sola figura, sic tres personæ sunt unus solus Deus: *Deus est Pater, Deus est Filius, Deus est Spiritus sanctus, & tamen non tres Dii, sed unus est Deus.*

Inclid. ad lib. 1. de sign. 24. fol. 12. D. Athan. symb.

Idem ibid.

Kepplerus in astro. nom. optic. cap. de nat. huc fol. 6.

D. Athan.

Tom. 2. in substantiis, ita & unus Deus tribus personis: typus quæst. 9. 4.

enim Patris est orbis solaris, Filii est radius, Spiritus sancti est lumen. In Sole orbis, radius, & lumen, non dicimus tres Soles, sed unum: similiter in Deo Pater, Filius, & Spiritus sanctus, unus Deus, non tres.

3: Sed cur mente indagamus argumenta ex-

trinseca, si in anima nostra ad vivum exhibetur illa est una, & tamen tres potentias, memoriam, intellectum, ac voluntatem continet. Memoriam Pater, intellectum Filius, voluntatem Spiritus sanctus designatur. Et sicut à memoria nostra intellectus, & ab utraque voluntas, sic à Patre generatur Filius, & ab utroque Spiritus sanctus procedit. *Anima aut. Egidius Columna, 777. sentas divinam essentiam, quæ sicut in 3000 annis sunt hæc tria, memoria, intelligentia, & voluntas, ita in una divina essentia sunt tres personæ. Memoriam autem repræsentat Patrem; intelligentiam, voluntas vero Spiritum sanctum: nam sicut à Patre habet esse Filius, ita à Patre, & à Filio Spiritus sanctus; sic à memoria habet esse intelligentia, & ab utraque habet esse voluntas.*

4. Etiam Antiqui Philosophi, & inter illas particulariter Trismegistus aliquoties impetit, ac in consulo cognitionem nostri Dei vult auctoris naturæ attingere videtur. Hinc scripsit reliquit: *Erat lumen intellectuale & erat sensus mens mentis luminosa, & nihil aliud erat, quæcorum unum, & spiritum omnia continent. Erant hæc non Deus, non Angelus, non substantia, non alia omnium enim Dominus, & Pater, & Deus, & omnia sub ipso, & in ipso sunt. Et adeo fuit vocatus Trismegistus, hoc est Ter maximus, quia ut ait Trugillus de Trinitate eisdem supra dictis unum lumen. Et in tractatu de verbo perfectio hoc vocatur confusè sic scriptum. Monas genui Monadem, & in se reflexa produxit ardorem, & Monadem generatam. Per Monadem Patrem, per Monadem generatam Filium, per verba & in se reflexa produxit ardorem Spiritum sanctum, qui sub imperio dædoris, & foci in scriptura exhibetur, adumbratè voluisse videtur. Hæc verba considerans Archipræsul Valentinus dixit: *Quid amplius de Trinitate diceret Augustinus? Poterit, quia homines enati tegetimi in suo gradu putæ, ac simplici veritate indagandæ intelligentissimi, non tantum lumen solius intellectus, sed potius aliquo instinctu suspensus ductos Trismegistum, & alios Philosophos potuit sic illud mysterium penetrare affirmari. *Et in Trismegistis, subdit idem Beatus, esse solè lumen naturæ hæc attingisse, & non potius substantia quædam divino hæc sanxisse, quia veri boni erant, & hæc perquirenda veritatis intuitu, sicut hæc illa quæ multo majora dicuntur lumine quasi Prophecia.***

Pythagorici, ac si voluissent deprecare unum Deum in tribus personis; unum Deum solent adorabant, sed tribus modis adoratione, oblationibus, laudibus eum colebant. *Pythagorici præcipue*

Trinitatem celebrant unum solum Deum sub triplici nomine scilicet adorationis, oblationis, & honoris laudis. Sicut et Plato Trinitatem in divinis, quoniam personam Patrem, secundam Filium, & Verbum, tertiam in spiritum, & animam vocavit, assignavit quod Pater per Verbum mundum produxit, & per Spiritum omnia vivificat, & regit. Hos Philosophos in finem divino magis quam aethere, ait Divus Thomas Villanovanus, hanc cognitionem habuisse verum est. Et confirmatur ad quod de Platone diximus, scriptis. Verum solum Deum, omnium conditorem, quo etiam necio quo instinctu posuit personam Trinitatem, scilicet ipsum per se esse id est spiritum, & ipsum Verbum, sive Filium Dei, sive motum sive mundum exemplarem, & idealem, & hanc sive animam mundi. Intellexit forsitan Spiritum sanctum, quia sicut anima vivificat, sic illius vivificare populum est.

quia verbum singulare homini plurali connectit. Imò potius Bara El, vel Elboa, hoc est creaturam dei dicere debebat. Ego factum Chronologum demonstrare voluisse ad hoc opus ad extra tres divinas personas concurrisse, & esse unum solum Deum, credo. Uolentem expressit per verbum singulare, Bara, creavit, Trinitatem trinam personatum per plurale Eloyim: & hanc tuille intentionem Moysis Pater Pelbartus nobis suadet; Moyses in capite libri tres commemorat, scilicet Deum significatorem Patrem, & principium significatorem filium, & Spiritum sanctum. Et quod haec persona sunt unum in essentia dicit: creavit in singulari. Hinc etiam adhibetur Thomas Tuigillo. Cum enim legimus, in principio creavit Deus caelum, & terram, pro Deo Habi est nomen non singularis, neque dualis numeri, sed pluralis. Elohim, cui tamen additur verbum singularis numeri, Bara, id est creavit, ut intelligamus pluralitatem personarum, unius tamen naturae, & essentiae. Et ut adversarii magis convincerentur, Moyses informatione hominis hanc doctrinam stabilivit: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Illoque creato ait: Ad imaginem Dei creavit illum: ubi Hebraeus habet, Vaibra elohim Eeh haadam bezalmo. Sed quomodo concordet pluralis, faciamus, cum singulari ad imaginem creavit illum: hoc mysterium sacratissimum non melius, quam faciamus, quo denotatur Trinitas personarum, & singulari creavit, quo essentia unitas exprimi potuit.

Pelbart. ser. 1. de Trid.

Theo. de rugillo. in f. 8. S. Trin. fol. 243. n. 20

Gen. c. 2.

Apud Lippem in Cat.

D. Aug. ad lit.

Gerard. Senen. in 1. sent. d. 3. q. 4. art. 4. f. 198. col. 1.

6. Tria, virgale, & manna, in Arca consecratorum. Per Virgam Patrem, cui attribuitur conceptio, exprimebatur, in lege divina sapientia, quae filio conuenit, in manna, quod cum esset dulcissimum, Spiritus sanctus, qui est totus dulcoris, & amoris, presentabatur, & sicut area cum esset una, tria tamen continebat; sic essentia divinitatis in tribus personis, Patre, Filio, & Spiritu sancto reperitur una. Sed pergamus ad scripturas. Moyses creationem univertis scriptis consignans, praedictum his verbis oridit: in principio creavit Deus caelum & terram. Hebraicus textus sic legitur: Barakshan bara Eloyim. Sed apud Hebraeos non dicitur Rabbi Abenbaraza; Bara esse singularis, & in plurali habere Barau est necessario obsecradum, sicut etiam Eloyim est nomen plurale, & in singulari habet, El, vel Elboa. Ergo Moyses inaequale loqui dicendo Bara Eloyim videtur;

7. Magno Patriarchae Abtahe tres Angeli Paradysi comparuerunt, & quia eos viatores censuit, obviam iis processit, eos invitavit, hospitium obtulit, eos maximam cum charitate excipiendos allegans. Sed dum radios divinitatis in eorum vultibus emicantes conspexit, humi se prostravit, manus composuit, & vultu demisso, referente

Gen. c. 18. resp. 31. Noctur. quinquag.

scriptura, Tres vidit, & unum adoravit. Siste & Abraham, si sint tres, cur tantum unum adoras? aut omnes, aut nullum venerat, quia reliquis displicebis. Ah, ait Abraham vos non capitis mysterium, venerando unum venerat tres, quia hi tres unum sunt, & unus sunt tres. In his tribus Angelis Trinitatem personarum, & unitatem essentiae contemplor. Sic docet sanctus Augustinus faciat Theologiae Pater, Abraham tribus occurrit, & unum adoravit; trinitas unitas, una Trinitas, in hoc, quod tres vidit, Trinitatem personarum intellexit, quod autem quasi unum adoravit, unum Deum in tribus personis esse cognovit.

Deut. c. 61

8. In Deuteronomio legitur, Deus Deus noster, Deus unus est. Hic mysteriosè ter in vocatur Deus, non quod tres sint Dei, sed quod tres personae, quarum qualibet est Deus; Potèd, ut unum tantum esse Deum demonstrat, subdit: Deus unus est. Quia ter, & aeterna relatione ipseus Dei nomen ponitur, Deum trinum, & unum esse propheta Moyses indicare voluit, quod litera pland insinuat, ubi Cabalistarum Princeps Rabbi Simeon Benloban, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum explicat insinuat.

Psal. 66.

Magnus Vates Israelis verbis Deuteronomii velut Echo respondere mihi videretur. Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus. Benedicat nos Deus. En primam personam, Deus noster, en secundam, quae assumendo naturam humanam facta est noster. Benedicat nos Deus, en tertiam. Et ut sciamus non esse plures Deos, sed unum subdit: Et metuunt eum, & non eos in singulari, nec in plurali quia est unicus tantum Deus.

Remigius Antisiodorensis

Benedicat, id est multiplicet nos Deus Pater, benedicat nos Deus Filius, benedicat nos Deus Spiritus & sic multiplicet, ut tandem metuant eum omnes fines terra, ut tota terra creatorem colat, non creaturam. Hec Cardinalis Bellarminus concludit. Porro trina illa repetitio nominis Dei, quae in hoc versiculo habetur, quatuorvis affectum propheta significat, tamem insinuat etiam mysterium sanctissime Trinitatis.

9. Itaque propheta annos Angelos caeli ante thronum Dei suavissimam componentes musicam, & triplicatis laudibus laudatis, Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinentes audivit: teste Petro Galatino Rabbi Simeon per haec verba tres divinas personas intelligit: Sanctus hic, est Pater, sanctus hic, est Filius; sanctus hic, est Spiritus sanctus. Sic Andreas Cretenensis: Per sanctitatis nomen terito repetitum, in unum, divinitatis, quae in tribus hypostasis ex aquo

10. Apoc. substitit, laudam deserunt. Sed cur multipliciter

Andreas

subdunt Dominus Deus Sabaoth, & non Dominus? docere voluerunt esse tantum unum Deum. Sic Remigius Antisiodorensis: Dicitur ter in hoc, & semel Dominus, ut ostendamus omnipotentem Dominum in personis Trinitatem habere, & unitatem in substantia.

subdunt Dominus Deus Sabaoth, & non Dominus? docere voluerunt esse tantum unum Deum. Sic Remigius Antisiodorensis: Dicitur ter in hoc, & semel Dominus, ut ostendamus omnipotentem Dominum in personis Trinitatem habere, & unitatem in substantia.

10. Sed annos auditis, quod impletem Christus oraculum veritatis suos discipulos hoc beato sanctum mysterium docet dicens: Eritis ergo baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: dicit in nomine non in nominibus. Quia quantum vis sint plures personae, sunt tamen unus Deus. Audite D. Hieronymum: unus est Dominus, & unus est Deus, quia Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, una divinitas est; Propterea, & in Filio dicitur, quia similiter in Patre, & in Spiritu, & in Spiritum sanctum, baptizantur, ter meritorum Trinitati unum operatur sacramentum: & in baptizantur in nominibus Patris, Filii, & Spiritus sancti, sed in uno nomine; quod intelligitur Deus. Et D. Cyrillus Hierosolymitanus subdit: In nomine enim Dei unigenitus apertè dicitur Agnus, omnes igitur docere: spes nostra est in Patre, & in Filio, & Spiritu sancto, non tres Deos annos annos obmutescant enim Marcionista.

11. Ad majus robur vestrae fidei id quod Gregorius Tuonenfis, & Cardinalis Baronius scriptis consignant de lite inter Catholicum, & Arianum oborta, & postea prodigio decisa in memoriam, Auditores revocate. Arianus negavit sanctissimam Trinitatem oppugnabat, Catholicus intrepidus illam defendebat, & comburebat. Sed videas Arianum perfidiam non posse superant doctrinam, experientiam illam debellat: catenas, aut Catholicus apponitur plenum aequa bullicente, inque annolis succiatur, & qui nostrum illatus ab aqua a vulum extrahet, a parte ejus victoria stert, & hitem vicile dicitur. Arianus pacis placuit, & in foro innocentiæ spectare contenti ad experientiam rem rumpit, sed quia Rex Catholicus, qui rem proposuit, primus esse debuit, vidensquam bulliendo existerem, nonnulli animam despondere videbatur. Hicinchus Diaconus vadit, & nudato brachio aquae immergit, & annolum illatus omnibus stupentibus extrahit. Porrum hoc actu actonitus, & confusus Arianus, ubi idem obvenerunt sperans, audent manum immisit, sed per veritatis lux parva non defuit, nam injeclis manu proximus si que ad ipsa effugit, inter nos: omnis caro liquis facta defuit. Et sic, in terreatio suum habuit. Hoc miraculo veritate sua sublimis mysterii Deus testatum voluit.

11. Hinc stabilendo Catalogum Theologorum adducere possem, sed nonnullos primæ tantum classis, & specialiter magistrum sententiarum adducere contentus ero: Hæc certis, & pia fidei sententiam est, quod Trinitas unus sit, & solus verus Deus; tenemus ergo Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum esse naturaliter Deum, neque tamen ipsum Patrem, qui est Filius, non Filium ipsum esse, qui Pater est, nec Spiritum S. ipsum esse, qui Pater est, aut Filius. Vna essentia Patris, & Filii, & Spiritus S. essentia, in qua non aliud est Pater, aliud Filius, aliud Spiritus S. quævis sit personæ, alius Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, Divus Thom. Necessè est tenere tantum tres personas in divinis. Paternitas subsistens est Persona Patris, filio subsistens est Persona Filii, Processio convenit personæ, qua dicitur Spiritus S. & per modum amoris procedit. D. Ambr. Deus est Pater, Deus Filius, Deus Spiritus S. non tamen tres Dii sunt, sed unus Deus tres habens personas. S. August. in Trinitate, qua Deus est, & Pater Deus est, & Filius Deus est, & Spiritus Sanctus Deus est, & simul hi tres unus Deus, nec unus Trinitas, tertia pars est unus: nec major pars duo, quam unus est tibi, nec major aliquid sunt omnes, quam singuli, quin spiritalis hæc, non corporalis est magnitudo, qui potest capere capiat, qui autem non potest, credit, & orat, ut quod credit intelligat.

D. Hieronymus. Pater est Dominus, & unus est Deus: Quis Patris, & filii denominatio, una divinitas est. Propterea & filius una dicitur, quia similiter in Patrem, & in Filium, & in Spiritum S. creditur, & baptizata unum. Eodem enim modo, & in Patrem, & Filium, & in Spiritum S. baptizamus, & iter meremur, ut Trinitati unum appareat Sacramentum, & non baptizatur in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sed in uno nomine quod intelligitur, Deus.

D. Gregorius Magnus. Credo in unum Deum, omnipotentem Patrem, & Filium, & Spiritum S., tres personas, unam substantiam. Patrem ingentium, Filium genitum, Spiritum S. nec genitum, nec ingentium, sed de Patre, & Filio procedentem. Legit concilia, & Latæcane invenietis: Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod unus est verus Deus æternus, & immensus omnipotens, incommutabilis, & incomprehensibilis, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, tres quidem persone, sed una Essentia, substantia seu natura, simplex omnino: Tolerant quatuor, Patrem, Filium, & Spiritum S. unius Deitatis, atque substantia consecretur in personarum distinctione. Tri-

nitatem credentes: in divinitate unitatem præcantes. Eandem veritatem jure canonico repetitis. Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, vica in quod unus solus est verus Deus æternus, immensus, princip. & incommutabilis, omnipotens, ineffabilis, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: Tres quidem persone, sed una essentia, substantia, seu natura: Pater à nullo, Filius à Patre, & Spiritus Sanctus ab utroque.

13. Non obstante hac veritate Theologica ex tartareis tumbis Cerberi trifaucis impii Arianæ negantes unitatem essentia, & Trinitatem Deorum astruentes, profuerunt. Respondere ô Arianæ. Dato, & non concessio, secundum vestram fallam doctrinam dari Trinitatem Deorum, vel unus alterum comprehenderet, vel non? si non, ergo Deus qui non comprehendit, Chm de ratione infiniti sit quod comprehendat omnis; non erit infinitus. Et si non sit infinitus, cum infiniti Dei sit proprietas, quomodo possit esse Deus: itaque tacete, & factis dogmatibus Catholicæ fide adharete. Nonne auditis ipsum Deum asserere quod sit solus: videte quod ego sim solus & non sit alius Deus præter me.

14. Vipera proteæva, & virulenta Sabelliana mille sibilis sibilant, & pasti non lacte fidei, sed veneno hæresum Trinitatem personarum negando se opposuerunt. Sed nonne igni calorem, nivi candorem, Soli splendorem se denegare vident? dicite annon in divinis doæ processiones una ad intra, & altera ad extra, una per actum intellectus, altera per actum voluntatis, dantur? ergo & duæ personæ productæ erunt, cui si addatur procedens, tres personæ erunt. Nec possunt esse plures tribus, quia cum non multiplicentur personæ nisi per relationes oppositas, cum hæc sint tantum tres, totidem & personæ tantum erunt, juxta Divi Joannis Theologiam: Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.

15. Non solum Deus nollet ex misericordia hoc mysterium suis fidelibus dignatus est revelare, sed & infidelibus, fulminibus, ac pœnis illud demonstravit. Scriptores de impio Olympio, qui tempore Anastasii Papæ Constantino poli sanctissimam Trinitatem publice negavit, Trinitatis Deum fulmine subito cum percussisset, & neci dedisse referunt. Publicè negans mysterium Trinitatis, ante omnium oculos celesti fulmine percussus, vel ut scribit Paulus Diaconus, tribus vicibus jaculis miserabiliter interitus, corpus ejus in vineam redactum est, in testimonium quod ejus anima in inferno ardet.

Lex Patro-
tica. Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, vica in quod unus solus est verus Deus æternus, immensus, princip. & incommutabilis, omnipotens, ineffabilis, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: Tres quidem persone, sed una essentia, substantia, seu natura: Pater à nullo, Filius à Patre, & Spiritus Sanctus ab utroque.

13. Non obstante hac veritate Theologica ex tartareis tumbis Cerberi trifaucis impii Arianæ negantes unitatem essentia, & Trinitatem Deorum astruentes, profuerunt. Respondere ô Arianæ. Dato, & non concessio, secundum vestram fallam doctrinam dari Trinitatem Deorum, vel unus alterum comprehenderet, vel non? si non, ergo Deus qui non comprehendit, Chm de ratione infiniti sit quod comprehendat omnis; non erit infinitus. Et si non sit infinitus, cum infiniti Dei sit proprietas, quomodo possit esse Deus: itaque tacete, & factis dogmatibus Catholicæ fide adharete. Nonne auditis ipsum Deum asserere quod sit solus: videte quod ego sim solus & non sit alius Deus præter me.

14. Vipera proteæva, & virulenta Sabelliana mille sibilis sibilant, & pasti non lacte fidei, sed veneno hæresum Trinitatem personarum negando se opposuerunt. Sed nonne igni calorem, nivi candorem, Soli splendorem se denegare vident? dicite annon in divinis doæ processiones una ad intra, & altera ad extra, una per actum intellectus, altera per actum voluntatis, dantur? ergo & duæ personæ productæ erunt, cui si addatur procedens, tres personæ erunt. Nec possunt esse plures tribus, quia cum non multiplicentur personæ nisi per relationes oppositas, cum hæc sint tantum tres, totidem & personæ tantum erunt, juxta Divi Joannis Theologiam: Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.

15. Non solum Deus nollet ex misericordia hoc mysterium suis fidelibus dignatus est revelare, sed & infidelibus, fulminibus, ac pœnis illud demonstravit. Scriptores de impio Olympio, qui tempore Anastasii Papæ Constantino poli sanctissimam Trinitatem publice negavit, Trinitatis Deum fulmine subito cum percussisset, & neci dedisse referunt. Publicè negans mysterium Trinitatis, ante omnium oculos celesti fulmine percussus, vel ut scribit Paulus Diaconus, tribus vicibus jaculis miserabiliter interitus, corpus ejus in vineam redactum est, in testimonium quod ejus anima in inferno ardet.

Tom. de
Fragilitate
Trinitatis.
Paulus
Diaconus
in Anastasii
Papæ
vita.

